

'The Importance of Being Barrie'

Interview met Barrie Stevens over Oscar Wilde en de moed om jezelf te zijn

interview in de Gaykrant: www.gaykrant.nl

gaykrant_g

Door: Willem van Altena

*Barrie Stevens (1944) is een theatrale duizendpoot: acteur, danser, choreograaf en meer. Waar de rest van Nederland hem vooral kent als het altijd aardige jurylid uit de Soundmixshow, is de echte Barrie Stevens al heel lang bezig met een indrukwekkende theatrale evolutie. Met zijn nieuwe solovoorstelling *The Importance of Being Barrie* werpt hij alle maskers af en eist hij het recht op volledig zichzelf te zijn. In gesprek met de Gaykrant reflecteert hij op een leven vol passie, de schaduwzijde van de faam en de tijdloze lessen van Oscar Wilde. De voorstelling is in het kader van World Pride op 24, 25 en 26 juli te zien in H'ART Amsterdam.*

Barrie Stevens heeft een lange carrière achter de rug. Amper 18 jaar oud emigreerde de jonge danser naar het liberale Nederland, waar hij eerst aan de slag kon in de Snip & Snap Revue. Het grote publiek leerde hem vooral kennen in 'Ja zuster, nee zuster'. Het was de start van een loopbaan met tv-werk, rollen in musicals en werken als choreograaf, en uiteindelijk een plek in de jury van De Soundmixshow, die hem blijvende bekendheid opleverde. Maar die ook een show was die Barrie een label meegaf van 'banaal entertainment', wat hem ergens irriteerde omdat hij zo veel méér wilde zijn dan die 'goede fee' die altijd maar opbouwende kritieken gaf.

Barrie Stevens in Ja Zuster Nee Zuster, kijkend naar zijn vriend Leen Jongewaard

Hoe ben je ertoe gekomen om met solotheater de planken op te gaan?

“Het idee om met theatersolo’s de planken op te gaan en zijn eigen verhaal te vertellen ontstond in de coronaperiode. Terwijl de wereld stilviel, ontstond er bij mij juist een innerlijke onrust. Ik wilde niet langer de Barrie zijn die mensen dachten te kennen. Na al die jaren in het vak voelde ik de noodzaak om andere verhalen te vertellen. Als je in dit vak optimaal wilt blijven functioneren, moet je jezelf blijven vernieuwen. Nieuwe wegen bewandelen, experimenteren en, bovenal, fouten durven maken. Die kwetsbaarheid is eng, zeker als je je hele leven in de spotlights hebt gestaan.”

Het leidde tot verrassende solovoorstellingen, waarin Barrie steeds andere facetten van zichzelf blootlegde en deelde met het publiek. Zoals de voorstelling ‘*Dood aan zee*’ uit 2022, een solo losjes gebaseerd op *Dood in Venetië* van Thomas Mann, waarin Barrie een hommage brengt aan zijn partner Leen Jongewaard, maar ook over ouder worden als homoseksueel, en de confrontatie met de dood.

Met Leen Jongewaard had Barrie Stevens 18 jaar lang een relatie, dit jaar is het precies 30 jaar geleden dat de gevierde acteur en komiek overleed. En net als Barrie Stevens worstelde Jongewaard met het imago dat sinds *Ja Zuster, Nee Zuster* aan hem hing, dat van clown en ‘banale’ lolbroek.

“Leen wilde stoppen met *Ja Zuster, Nee Zuster* toen de show op zijn hoogtepunt was. ‘Ik wil geen Swiebertje worden’, zei hij altijd. Van Leen heb ik geleerd dat je op een gegeven moment moet erkennen dat een project je niets meer leert of brengt. Zo van: dit hebben we gehad, what’s next?”

Voor je nieuwste voorstelling werk je samen met twee jonge queer theatermakers, zoals schrijver en regisseur Koen Verheijden en scriptbewriter Koen Caris. Hoe bevalt dat?

"Zij leren mij schrijven over mijn eigen leven – over mijn cultuur, mijn homoseksualiteit, mijn frustraties en mijn passie. Ze dagen me daarbij uit de diepte op te zoeken. Het is een enorm proces om Wilde en Stevens bij elkaar te brengen."

Wat betekent Oscar Wilde voor jou?

"De keuze voor Oscar Wilde als rode draad is geen toeval. Ik zie Wilde niet als een stoffig literair icoon, maar als een levende spiegel. Hij kon zo vilein zijn, en dan ineens enorme tederheid tonen in zijn poëzie en zijn sprookjes. Dat is wat ik nu ook probeer: de verschillende kanten van mezelf toelaten. Ondanks de afschuwelijke manier waarop de Engelse cultuur hem klein hield vanwege zijn geaardheid, was zijn talent zo groot. Ik had al langere tijd het gevoel: ik wil ooit een programma maken met zijn verhalen en quotes, in combinatie met mijn eigen leven. Nu is het dan zo ver."

Maar gaat de voorstelling nou meer over Barrie of meer over Oscar?

"Ik hoop in gelijke mate over allebei. Ik adoreer de levenslust van Wilde, zijn intelligentie, zijn passie, zijn ondeugendheid, zijn lef en zijn *wit*, niet toevallig een door en door Engels begrip waar geen echt Nederlands woord voor bestaat. Het zijn elementen waar ik Wilde wel een beetje om benijd. Dan denk ik: ik wou dat ik die eigenschappen ook meer had getoond hier in Nederland. Soms haat ik het echt dat Nederlanders altijd maar zo nuchter zijn, hoe hou je dat uit?"

Een piepjonge Barrie in Tita Toveraar

Desondanks mag je jezelf sinds 2019 toch echt Nederlander noemen.

“Ja, vanwege dat krankzinnige Brexit. Ik blijf anglocentrisch, het blijft me beïnvloeden. Nederlanders hebben een gebrek aan ‘theatraal vermogen’. Alleen het Londense theaterleven al, telkens als ik daar in het theater zit dan zuig ik dat op, dan denk ik ‘meer, meer, meer!’. Maar tegelijkertijd is er ook die eeuwige Britse hypocrisie. Die was er in de tijd van Oscar, waar ze die briljante man twee jaar dwangarbeid lieten doen alleen omdat hij queer was. Maar die is er nog steeds, kijk maar naar prins Andrew en naar de monarchie.”

Wilde en Bosie

*De relatie tussen Oscar Wilde (1854–1900) en **Lord Alfred Bruce Douglas** (1870–1945), bij vrienden bekend onder zijn bijnaam '**Bosie**', begon in 1891 en was vanaf het eerste moment intens en stormachtig. Douglas was een jonge Oxford-student toen hij de vijftien jaar oudere Wilde ontmoette; hij werd al snel Wildes muze, geliefde en zijn 'kwade genie'. Hun verbintenis was evenzeer getekend door hartstocht als door een toxische dynamiek: Douglas was impulsief, verwend en onverzoenlijk, wat Wilde meesleepte in een decadente levensstijl en uiteindelijk naar de ondergang.*

De verhouding escaleerde tot een openlijk schandaal door toedoen van Bosies vader, John Douglas, de 9e Markies van Queensberry. Deze vaderlijke woede over de relatie leidde tot de beruchte rechtszaken die in 1895 resulteerden in Wildes veroordeling tot twee jaar dwangarbeid voor 'gross indecency'.

In hoeverre zie je parallellen tussen de relatie van Wilde met Bosie, en jouw eigen relatie met Leen Jongewaard?

"Als je kijkt naar Oscars relatie met Bosie: dat was een botsing tussen Wilde's pure liefde en Bosie's destructieve narcisme. Dat is zo herkenbaar voor iedereen die liefheeft. Het is wrang en tegelijk fascinerend. Net als tussen Wilde en Bosie was er tussen Leen en mij een leeftijdsverschil. Ik heb Leen destijds op een voetstuk geplaatst. Dat was niet gezond, maar het was wel de enige manier waarop ik toen kon liefhebben. Ik was nog niet rijp genoeg, had mezelf nog niet genoeg ontdekt om hem te geven wat hij nodig had. Leen symboliseerde ergens mijn vader en mijn moeder, altijd had ik het gevoel tekort te schieten. Nu ik ouder ben, begrijp ik de dynamiek veel beter. In een goede relatie moet je gelijkwaardige tegenpolen zijn."

Barrie werft eigenhandig voor zijn nieuwe theatershow

Hoop je dat je met je voorstelling over een queer icoon van lang geleden ook een jong publiek bereikt?

“Ik zou het geweldig vinden als jonge mensen naar mijn voorstelling komen, zeker mensen die nog volop bezig zijn hun eigen seksualiteit te ontdekken. Ik wil ook graag na afloop van de voorstelling met het publiek in gesprek. Ik zie overal jonge gays die hun weg zoeken, maar ik zie ook wel een generatie die soms denkt dat de wereld om hen draait. Ik ben er zelf een die 'opa' wordt genoemd, maar ik heb wel de aids-crisis meegemaakt. Dat is een geschiedenis die we niet mogen vergeten. Ik wil de jongere generatie ontmoeten. Ik wil dat ze vragen stellen. Ik heb die jonge 'spirit' nodig. En als ik jongere mensen kan inspireren, dan is mijn doel bereikt.”

Enkele jaren kreeg je de diagnose prostaatkanker, en je bent daar heel openhartig over. In hoeverre ben je erdoor veranderd?

“Na ruim 60 jaar *in the spotlights* is mijn behoefte aan externe validatie weggeëbd; daarvoor in de plaats is een diepe zelfacceptatie gekomen. Vroeger had ik een enorm jachtinstinct, was altijd op zoek. Met de verwijdering van mijn prostaat kwam daar in één klap een einde aan. Ik heb daar nooit een geheim van gemaakt; in mijn eerste solovoorstelling *I'm an artist* heb ik er openhartig over verteld. Toen ik kanker kreeg, stortte mijn wereld in. Ik had meteen het gevoel: ik kan mijn partner niet geven wat ik hem zou willen geven. Dat had zo'n effect op mijn psyche... Inmiddels weet ik dat de enige liefde waar ik nu nog naar verlang die voor mezelf is. Al blijf ik nog steeds een enorme drang voelen om mezelf beter neer te zetten, op een manier die verder gaat dan het hokje waar ze me in Nederland graag in duwen. Ik denk wel dat dat gelukt is, en ja, dat Leen trots op me zou zijn.”

‘Always be yourself; everyone else is already taken.’ Die quote van Oscar Wilde lijkt me op je lijf geschreven...

(Lachend) “En: vooral dóórgaan. Het vereist moed om jezelf te zijn. Ook al word je soms in elkaar geslagen als je dat doet. Maar je hoeft heus niet per se op een boot in een G-string te staan. Ook

zonder dat kun je als queer person goed functioneren. Zodra je taboes op de verkeerde manier wilt doorbreken, gaat het fout.”

Dat ‘vooral doorgaan’ probeerde ik juist dit hele gesprek te vermijden... Maar het was wel een ‘meme avant la lettre’.

“O jee ja, ik had er schatrijk mee kunnen worden als ik daar copyright op aangevraagd had. Ik kan me haast nergens vertonen of iemand roept wel ‘vooral doorgaan’ naar me. (Zelfs de ober die net onze cappucino’s kwam brengen zei het, WvA) Ik vind dat helemaal niet vervelend. Ja, ik kan wel stellen dat ‘vooral doorgaan’ nu, met 82 jaar, mijn levensmotto is.”

Kortom: wie straks in juli *The Importance of Being Barrie* bezoekt maakt niet alleen kennis met Oscar Wilde, maar vooral ook met Barrie Stevens. En een blik op zijn leven en carrière leert dat *The Importance of Being Barrie* geen eindpunt is. Het is een viering. Een viering van een mens die eindelijk, na zes decennia in het spotlicht, volledig eigenaar is geworden van zijn eigen verhaal.

The Importance of Being Barrie is te zien in H’ART op 24, 25 en 26 juli, aanvang 15.00 uur.

Kaarten bestel je via: barriestevens.nl

